

כלכלה פאודליסטית: עד המאה ה-17 שלטה ברוב אירופה המערכת הפאודלית על יסוד חקלאות יחידים - צמיתים שעיבדו אדמה בבעלות האצולה. המדינה זוהתה עם המונרך. אוצר הממלכה נשען על מסים שהמונרך גבה מה"סניורים" שגבו מסים מאלו הכפופים להם - במתכונת פירמידלית (אשר שימרה וביצרה באופן זה כל חוליה בשרשרת). הכנסייה גבתה "מעשרות" מהמונרך והאצולה הגבוהה, וגיבתה את המשטר בדוקטרינות תיאולוגיות ואסטרטוגיות. "כלכלת מדינה" היה מושג לא מוכר ולא נוצר צורך בוויסות נכסי-מדינה או חלוקת הנטל, כיוון שלא הוכרו כל "זכויות פרט".

מצב זה השתנה עם צמיחת פילוסופיות ליברליסטיות והמצאת מושג "הזכות הטבעית"

לוק דמוקרטיה וליברליזם

מהי זכות טבעית?

לכל אדם "זכות טבעית" שבה מעוגנים יסודות החירות: ריבונות על עצמי, חיי, גופי ורכושי

יש לי בעלות על כל נכס (אדמה) שהשקעתי בו עבודה

ביסוס מושג ה"אזרח" ב"מגילת הזכויות" (באנגליה): חירות דת ומצפון, חירות ביטוי, חירות התאגדות, השלטון האזרחי אינו כפוף לדת (ולהפך) = "הפרדה", סובלנות כלפי כל עמדה פוליטית שמגלה סובלנות כלפי כל עמדה פוליטית, הפרדת רשויות, שלטון בית המחוקקים

המטרה: יסוד דיסציפלינה רב תחומית (לפי מודל ניוטוניאני) של "כלכלה פוליטית"

מושגים ורעיונות יסוד של המודל

המודל הכלכלי המקובל: עושרה של מדינה נגזר מסך נכסיה הצבורים (עדיף בזהב וכסף/א/מלח!) על כן יש לצמצם ככל הניתן יבוא ממדינות אחרות

מַרְקֶנְטִילִיזְם

קולוניזציה לצורך גזל משאבים עם דגש על זהב, אבנים יקרות ותבלינים

התהוות מדינות לאום מלחמות

המודל הפיזיקרטי

מכאן, שפתיחת השווקים (הן בתוך המדינה ובעיקר בין מדינות) תתבטא בתגבור כוח העבודה גם של הפרטים החלשים, "עושרה של המדינה" יגדל, ויאפשר גידול נוסף במעגל בעלי כוח-העבודה. מעגל התעשרות שיאפשר חיים טובים יותר דווקא לאלו שנמצאים בתחתית. באופן זה א"ס משנה את "הפוליטיקה החברתית" מעיגון ב"שוויון מופשט" לאורגניזם כלכלי פרגמטי (ואגב כך מבשר את מודל הגלובליזציה!)

"הפסיכולוגיה" של צבירת קפיטל: לבלוב שוק (חילופי) סחורות הוא האינטרס האישי של כל פרט, כי זה המתכון להתחזקות נכסית. לפיכך, "כלכלת שוק חופשי" נגזרת, בעצם, מיסוד האגואיזם הטבעי של כל היצרנים/סוחרים/צרכנים.

הטרנסאקציה של (ייצור) סחורות מניבה תועלת אקספוננציאלית מיצרנותו של כל פרט כלפי קבוצה נרחבת של פרטים נוספים, כך שאדם הופך "מועיל" חברתי, מבלי שיופעל על ידי "כוונות סוציאליות". לשון אחר, השגשוג הכלכלי/חברתי מבוסס על אגואיזם (ולא על פילנתרופיה).

בסיס להולדתה של "מורליה קפיטליסטית/פרגמטית" הנגזרת במפגיע את ערכי הנצרות

עושרה של מדינה מבוסס על כוח העבודה שמאפשר לפרט [א] לקיים עצמו [ב] לצבור נכסים נוספים = קפיטל. מסקנה: הקפיטל של מדינה ("עושר") יגדל ביחס ישר למכפלת כוח העבודה הן בין האזרחים והן מול (אזרחי) מדינות אחרות.

כיצד מגבירים ומתעלים כוח עבודה?

התמחות חלוקת עבודה = פריון עבודה
DIVISION OF LABOUR

המצאה ושכלול = פונקציה של התמחות!

כלל שחברה/מדינה יותר מפותחת כך יותר שכבות (לרבות אלה שבתחתית) נהנות ממוצרים שדרשות לייצורן מאות התמחויות (האיכר מאובזר יותר ממלך)

= מיזוג תועלת ואינטרסים בין כלכלת המדינה - והפרט

כאן מתחייבת ההגדרה המודרנית של "עושר כלכלי של המדינה" כשקול לתל"ג או מכפלת כוחות-הייצור הנתונים בטרנסאקציות פנימיות/חיצוניות! ככל שכוחות הייצור מגוונים יותר ומעריבים (על פס הייצור) יותר התמחויות, כך נהנים חלקים גדולים (וחלשים) יותר באוכלוסייה משגשוג כלכלת-המדינה שהיא הסך הנצבר (האורגני) בין כל אלה.

היד הנעלמה!

שוק הסחורות הוא "אורגניזם" עם רגולציה עצמית שמנווטת את דינמיקות הערך בהקשר כלכלי/חברתי. התערבות חיצונית (מטעם המדינה) תיצור אנומליות ותסכן את שרידותו.

כיצד מעריכים סחורה?

שתי דרכים מקובלות [א] נדירות (זהב, אורגניל, לאונרד כהן) [ב] חיוניות (מזון, מגורים). אולם אלו משתנים הקשורים (מקום, תרבות). לכן, מציע "ערך עבודה". מהי השקעת העבודה הנדרשת

אם כן, היכן וכיצד אמורה המדינה להתערב? - בשלושה מסלולים. [1] ההגנה צבאית [2] חוקים להגנת הפרט מפני אחרים [3] הקמה ותחזוקה של "מוסדות" שלפרט אין אינטרס, תצפית או יכולת לבססם על משאביו. מדובר לא רק על מערכות כבישים, מסים, וכדומה, אלא גם על חינוך. החינוך מכונן לשני יעדים: [א] הכשרות במסגרת התינוש הכלכלי [ב] חינוך מבוגרים לביסוס כישורים אינטלקטואליים!!! מאחר, שדווקא בכלכלת התמחויות אובדות לפרט (ובעיקר לעניים!!) ביקורתיות והיכולת לראות "תמונה כוללת" חובת המדינה לתגבר את "שכלתנותו" כדי לחזקו נגד [1] הטיית סקטוראליות [2] דעות הקבל [3] פיתויים דתיים! (מאחר שהדת מציבה ערכים ואוטוריטות משל עצמה, היא מנתקת בהכרח את האזרח מצרכי המדינה ותועלתו הוא!)